

mány ezek után azt a jóakaratu tanácsot adta Wolfsohn-nak, hogy hivatalától lépjen vissza. Tényleg meg kellett ezen tanácsot fogadnia, vele egyidejűleg a választmány többi tagja is visszalépett.

Most, miután új előjáróságot kellett választani, mind jobban kitűnt, hogy a hitközségben kétféle párt van és pedig egy haladó és egy konzervatív, voltak aztán nagy számmal semlegesek is, kik a köz ügyeivel nem igen tö-

rődtek, Wolfsohn tulkapásai által azonban ezek is a konzervatív párthoz csatlakoztak. Ilyenformán a választások eredménye a konzervatívok és vallásosok javára máris eleve biztosítva volt. Legszívesebben Ruhdorffot választották volna elnöknek, ő azonban már jóelőre kijelentette, hogy nem hajlandó semminemű tisztséget elvállalni, mert szűkös anyagi viszonyai nem adnak időt neki hivatala el látására.
(Folyt. köv.)

Nyílttér

Aut. Orth. Hitközség, Vágújhelyen.

A sajtóban megjelent közleményekkel szemben ezennel megállapítjuk, hogy a hitközségünk felosztásáról szóló híresztelések nem felelnek meg a tényeknek. Hitközségünk nem lesz felosztva s távol áll tőlünk ilyen gondolatokkal foglalkozni. A hitközségünk és főrabbinink közötti viszály a legjobb kölcsönös egyetértésben nyert elintézés és a főrabbi önként elállt a rabbiállástól. Végül kijelentjük, hogy a főrabbi úr ellen felhozott vádak minden alapot nélkülöznek és azok csupán rosszakaratú, légből kapott koholmányok, melyekkel a hitközség magát nem azonosítja.

Nové Mesto n/V., 1933. december 4.
Aut. Orth. Izs Hitközség. (aláírás)

Téli sport-üdülőt, legintenzívebb magaslati napkurát csak Seefeld-ben (Tirol, 1200 m.) talál!

Napkura-paradicsom, legideálisabb ski-terület, legismertebb téli sporthely és magaslati gyógyfürdő, stielés.

Scheer Testvérek szigorúan **ניר penziója.**
Elsőrendű ellátás, mérsékelt árak. 50 százalékos menetdíjkezdmény. Telefon: 28.
Tagja a „Verein zur Förderung ritueller Speisehäuser, Hamburg” című egyesületnek.
Cím: Pension Scheer, Seefeld (Tirol, Österreich)

Neuvirth Testvérek

órák és ékszerészek
BUDAPEST VI., KIRÁLY-UTCA 28.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegok, tórafelszerelések nagy választékban. Olcsó árak. Alkalmi vétel. Saját műhely. Brillians, arany és ezüst beváltás.

SZOMBAT ÉS ÜNNEPNAP ZÁRVA

Legművészibb

parókat

már 40 év óta

PESSL

udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet hajmunka műhelye készít.
Budapest, IV., Váci-utca 19. szám.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknel 10 ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekben is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő

UNGVÁRON orth. kóser étkezde és turógárd: Spira Mór, Uzhorod, Vasút-u.
MEGÉLHETÉST nyújtó cipőkrém-üzem átadó, bárhol felállítható, 1000 pengővel átvehető, laikust kitanítok. Tronstein Henrik, Hidasnémeti.

KERESEK ötven tagból álló orth. hitközségben levő metszői állásomra hitközségi hozzájárulással oly kellemes hangú bócher joré somájimot, aki leányomat feleségül venné. „Talmid-chochom” jelige.

INTELLIGENTES deutsches Fräulein, das seit 15 Monaten als Erzieherin tätig ist, sucht bei orth. Familie Stellung zu 1—2 Kindern. Klavierunterricht, Englisch. Schulnachhilfe, Mithilfe im Haushalt. Offerte unter „Gutes Zeugnis u. Referenzen“ erbeten.

KERESEK orth. házvezetésben jártas, gyermekszertető, komoly leányt. Rujder Henrik, Komarno.

HÁZIFŐZÉSÜ szilvaiz (kóser áru is) legolcsóbban beszerezhető: Grossmann fűszernagykereskedőnél, Fehérgyarmat. HÁZIASNEVELEÉS, amellét iskolázott úrileány negyvenezer pengő hozománnyal férjhezmenne szombattartó fiatalemberhez. Bővebbet: NAGY JENŐNÉL, Rákóczi út 57/b.

FŐZNI TUDÓ minden azonnali felvételre orth. házba kerestetik. Cím: Kövesi Ignác, Rombach u. 16. (Üzlet)

SVÁB-BOGÁR és ruszli-bogár elleni trószert olcsón szállít, felelősséggel: Blau Dávid szappangyár, Fehérgyarmat. KERESEK kimondottan perfect szakácsnőt „Orthodox” jelígre.

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba, fürdőszoba használat P 18—ért kiadó. VIII., Népszínház u. 46. II. e. 0.
FIATAL, gyermektelen házasságkötő sajtet übajdék, übalkajre, jó bál t'file, állást keres. Cím: Klein Adolf metsző, Tarnaméra.

ROKONOM részére, ki érettségizett, valóságos fiatalember, vidéki városban régi üzlettel rendelkezik, jó házból való leányt keresek. „Boldogság” jelige.

x A SZÉKESFŐVÁROSI M. KIR. PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁG felkéri az i. t. közönséget arra, hogy azok, akik a részükre küldött állami sorsjáték sorsjegyeit megtartani óhajtják, a mellékelt postacsekk bef. lapnak felhasználásával a sorsjegyek árát mielőbb fizessék be. Akik azonban a részükre küldött sorsjegyet nem kívánják megtartani, sziveskedjenek azt a küldött visszaboríték felhasználásával díjmentesen visszaküldeni ahhoz, akitől kapták. Az állami sorsjáték jótékonycélú szolgál, akik a megtartani nem kívánt, birtokukban levő sorsjegyet vissza nem küldik, a jótékonycélú károsítják meg.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen utca 33.

אלגנטיינע יידישע צייטונג

כ"ח

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Keltőidre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az elzsidótlanodás csődje

Remélhetőleg lecsendesednek a be-köszöntő új polgári évben a budapesti egyetemeken kitört és a külföldi zsidó és nem-zsidó sajtó által részben gúnyos, részben megbotránkozó kommentárokkal ellátott diáküntetések, amelyek hazai zsidó szempontból: lázból eredő helyi jellegű kiütéseknek lehet tekinteni, amelyek azonban elharapózhatnak a szervezeten és veszélyessé válhatnak. A tüntetésekkel kapcsolatos kilengések mineműségére rávilágít az a körülmény, hogy félév-vesztésre ítélték két zsidó műegyetemi hallgatót és fegyelmi büntetésben részesítették több nem-zsidó diákot. Kiderült ezzel kapcsolatban, hogy a megverték, rendkívül szegénysorsú családok gyermekei, akiknek tehát életszükséglet a diploma mielőbbi elérése, de kiderült az is, hogy viszont a verekedő nem-zsidó diákok jómódú családokból származnak és így velük szemben egyáltalában nem lehet arról beszélni, hogy a rettenetes gazdasági helyzetből kifolyó „kétségbeesés” és az el nem helyezkedettség keserűsége váltotta ki belőlük a mai viszonyokkal való elégedetlenséget, ami miatt konkurenst látnak a zsidó diákokban.

Zsidó szempontból azonban ennél a tanulságnál még feltűnőbb az a határozat, amelyet a zsidó egyetemi és főiskolai hallgatók egyesülete hozott, amelyben azt ajánlja a vezetőség, hogy a zsidó diákok megtámadtatásuk esetén: *ne verjenek vissza, mert ebből csak nekik lesz kellemtelenségük; hanem inkább szenvedjenek.* Mit mondjunk erre? Megdörzsöljük szemünket és a talmud szavaival szólunk: „Ki verné le a port a szemetekről, ti régiek”, Ágai Adolffok, Emil Franzosok, Ludwig August Franklok, Jehuda Léb Gordonok és körülnéznék! Évtizedeken át olvastuk a nevezett és egyéb írók műveiben, hogy

„milyen alacsonyrangú a gettó zsidósága, milyen gyávaságra tanítja a zsidókat azzal, hogy *gólúszban* vagyunk, a gettó fiai még védekezni sem mernek, ha verik őket és ezzel szemben *milyen más az új zsidóság*, amelynek gyermekei nem félnek, visszaütnek, *kiállnak párbajra*”. És íme mennyire jutottunk hat évtizedes emancipáció és nyolcvan éves asszimiláció után! Oda jutottunk, hogy már a hivatalos testületek is azt ajánlják, hogy a mai kor büszke ifjúsága, amelyben a gettó régi erkölcsi biztonságából, vallási életformájából, vallástudományából egy szemernyi sincsen, térjen vissza a gettóbéli viszonyokra.

Természetesen a vissza nem verésnek erkölcsi alapja van. Stern Samu, a Pesti Izraelita Hitközség és a neológ országos iroda elnöke a legutóbb rendezett hitközségi közgyűlésén nagyobb beszéd keretében leszögezte, hogy a gettó-pad nem azoknak szűgyene, akiket be akarnak oda gyömöszölni, hanem azok szűgyelhetik magukat, akik ilyeneket követelnek embertársaiktól. Ez helyes. A Biblia is azt mondja: „I'ten az üldözöttnek pártját fogja”. („*hoelajkim j'vakés esz hanirdof*”), és milyen szépen hangoztatja ilyen értelemben a talmud: „Akik csúfolva lesznek, de ők vissza nem csúfolnak, akiket gyaláznak, de ők hallgatnak és nem felelnek, őrájuk vonatkozik a bibliai íge: Akik I'ten kedveltjei, hasonlítanak majd az erőteljesen sugárzó naphoz.” *Ezek a passzív gettó-erények azonban csak vallási alapon érnek valamit, de az asszimiláció szempontjából tulajdonképpen a csődöt jelentik.* A javulás útja a csőd bevallása. A talmud szerint a bűnbocsánat és a megtérés előfoka a *bűnvallomás*. De a bűnvallomásból le kell vonni a következményeket. Az egyetemi tüntetésekkel kapcsolatban *zsidó részről* már elérkeztek

a gettó *passzívitásához, következnie kell tehát a gettó vallási aktivitásának.* Ezt a lelki folyamatot tapasztalhatjuk Németországban, nem vallásos zsidó körökben is. A reform-rabbi dr. Prinz megírta a „*Wir Juden*” című könyvét. Megrázó bűnvallomás. Amikor felsorolja Mendelssohn Mózes utódainak hűtlenségét, amikor elmondja, hogy a német emancipáció előharcosának dr. Riesennek családja kitért, s amikor felsorolja az asszimiláció bűneit, úgy tűnik az olvasó előtt, mintha egy moralizáló **מיטר** könyvet olvasna. A reform rabbi nem vonja le teljesen a következményeket, de már uton van, *hirdeti az egyszerű életet, a zsidó értékek megbecsülését, a hazug civilizációtól való elfordulást.* Az elzsidótlanodás csődje bekövetkezett, úgy Magyarországon, mint egyebütt.

Az említett példákra való ráutalás szolgáljon argumentumot orthodox körökben az ifjúság nevelésére olyan irányban, hogy szokjanak hozzá a gettóbéli őseinknek igénytelenségéhez, semmiféle becsületes foglalkozást ne vessenek meg; de hogy elviselhesék a külvilág gólúszának terhét és lelkiileg megerősödjenek, a gettóbéli ősök vallásos buzgalmat sajátítsák el és ennek szellemében éljenek.

Harc Rasi ellen Németországban

Wormsban egy városi kapu Rasi után van elnevezve, aki tudvalevőleg ebben a városban működött. Most mozgalom indult meg, hogy változtassák meg a kapu nevét és valami hitlerista nagyság után nevezzék el. Természetesen ezt meg is fogják tenni, de ez nem változtat azon az igazságon, amelyet a bölcsek király (S'lajmo Hamelech) leszögez: „A jámbornak az emléke áldássá lesz, de a gonoszoknak a neve elrothad.”

És megint az Iparos-jesiva!

Mint a Zsidó Ujság chanukai számában olvasható, Pozsonyban már meg is alakult egy „Tajró im derech erecz” nevű egyesület, az Erdélyben sikerrel működő iklódi és szigeti hasonnevű egyesületek mintájára, azzal a különbséggel, hogy míg az utóbbi intézmények növénydekei a Tóra-tanulással egyidejűleg nyerne kiképzést valamilyen iparágban, addig a szlovákiai új egyesület a jesivából már kikerült böcheroknak a gyakorlati életben való elhelyezkedését — ill. szintén valamilyen ipari stb. szakmákban való kiképzését — segíti elő.

A Zs. U. olvasói mindkétféle intézmény keletkezését ismerhetik. Egyik eszme sem új, mert hiszen e téma körül e lap hasábjain megjelent fejtegetésekből éppen eléggé tájékozhatták magukat, s tekintettel, hogy a pro és kontra elhangzott vélemények e tárgyat teljesen ki-merítették: újat úgyszólván már mondani sem lehet.

Sajnos, nálunk egyelőre a kétféle intézmény egyike sem működik, de erős a bizalmam, hogy előbb-utóbb csak meg fog valósulni.

Mert: a hagyományainkat nem azzal védjük, de a Tórának, a vallásnak sem azzal vagyunk használók, ha minden „Aj”-ban csak az újszerűt („chódos”) látjuk, s nem az abban rejlő hasznosat ismerjük fel, mely éppen a vallásunk pilléreinek megerősítését szolgálja!

Ugyan, ki merne ma kételkedni a magyar nyelvű orth. sajtó nagy fontosságában?! dacára annak, hogy nem is oly régen azt is a tiltott „újítás” („chódos”) jelzőjével illették. De ugyan-csak hasonló „chaszas”-sal kellett a „Tomché” eszmének is eleinte megküzdenni; megalakításakor szintén voltak, kik ezen áldásos intézménytől féltették a tradíciókat, úgymond: a jesvabócher csakis a „Pász bamelach tajchál!” elve alapján élhet, s eredményeket tanulásában csak akkor érhet el, ha kizárólagosan vándorkosztón él! Ennek ellenkezőjét vallotta a nemrég megdicsőült világhírű lublini gaon z. c. l., ki jesiváját a modern kor

minden kényelmével ellátta. (Egyik róla pár héttel ezelőtt megjelent reminiscenciában olvasható, hogy ő a Misnabeli: „Kach hi darko sel Tajró”-hoz „kérdő-jelt” alkalmazott, miszerint a Misna szemrehányó hangon kérde: Vajjon ez a Tóra mivelőinek kijáró sors, kenyéren és són élni??)

Hogy a tárgyhöz visszatérjek: láthatjuk, hogy minden új intézménynek meg kellett vívnia harcait az ilyenkor felbukkanó előítéletekkel. Le kell szögezni, hogy **senkinek esze ágában sincs a régi jól bevált jesivarendszert megreformálni.**

Ill. ezt az új rendszert minden jesivában meghonosítani, hanem csupán a szükség által diktált 1—2 ilyen rendszerű intézményt létesíteni azon ifjuság számára, mely ifjak különben inaséveikben a környezeti hatása alatt a vallástalanság örvényébe sodródónának.

A napokban vettem főt. Braun H. iklódi főrabbi sorait, melyben beszámol a felügyelete alatt levő „Tajró im derech erecz” egyesület működéséről s az elért eredményekről, miszerint a már eddig is számtalan onnan kikérült növénydekei vallási tekintetben is megfelel a legmesszebbmenő várakozásnak és arra serkent: kövessünk el mi is minden lehető ily intézmény létesítésére hazánkban.

Ugyancsak a főrabbi ur jóvoltából tudtam meg, hogy az iklódi jesiva Erdély nagyjai approbálásával jött létre; Haszkomót adott a beszercei orth. iródatól kezdve a nagyváradi, szatmári, dési, magyarláposi stb. főrabbi és bészidíkon át a bécsi Fürst és a kisenevi Zierlesohn főrabbi is.

Minthogy ámitás lenne, be nem látni, hogy ilyen intézmény nálunk is igen helyén való volna, viszont másrésztől vallási szempontból aggályokat hangoztatnak, szerény véleményem szerint helyesnek találnám, ha a Központi Iroda bizottságot küldene ki, mely úgy a tanulási módszert, mint a pénzügyi megoldást a helyszínen tanulmányozza.

Fisch Ernő

Egy „Chapp” telep Palesztinában

Jaffából írják: Tel Aviv szomszédságában egy nagyobb terjedelmű üres telek terül el, amely egyiptomi zsidók tulajdona. Mivelhogy Tel Avivban igen nagy a lakáshiány, egy éjjel az üres telken megjelent egy megszervezett csoport, felállítottak 350 barakkot és oda be is költözött 400 család. Az építkezők nem kértek engedélyt a tulajdonosoktól, mert azt hangoztatják, hogy a tel-avivi lakáshiány és bérzsora idején nem szabad ilyen nagyterjedelmű földterületet használatlanul hagyni. Kijelentették, hogy bért fizetnek, de a telekről nem viszik el barakkjaikat. Természetesen a hír-keletkezett barakk-város híre csakhamar szenzációvá lett, amelyet minden turista megnéz. A néphumor pedig tekintettel arra, hogy a letelepülők a telket csak úgy el„chapp”-olták, az egésznek ezt a nevet adta: „Sichunat Chapp”. Ez a név sérti a letelepülőket, akik lakóhelyüket a most elhunyt zsidó politikus neve után Leó Motzkin telepnek nevezik. — Természetesen most meg fog indulni a per a Chapp telepesek és telektulajdonosok között.

Érdekes számok Berlinből

A német fővárosban jelenleg 160.000 zsidó él. Jóllehet: sokan kivándoroltak az utóbbi események miatt, viszont sokan bevándoroltak a veszélyes kisvárosokból. Március óta kikeresztelkedés nincsen; ellenben 1200 visszatérés volt az utóbbi 8 hónapban. A hitközségi adófizetők száma 50.000. A hitközség jótékonyági ügyosztályán körülbelül 1000 munkatárs dolgozik, akik nem kapnak érte anyagi ellenszolgáltatást. Körül-belül 750.000 márkát osztottak ki az utóbbi időben. A zsidó iskolákba közel 3000 gyermek jár 69 osztályban, 134 tanerővel. Az utóbbi időben 62 újabb munkaeözt állítottak be az iskolákba. Az iskolahálózat kiépítése, a nagy érdeklődés miatt, folyamatban van. A hitközség kórházában napi 180 beteget ápolnak. A kóser húst Dániából, Hollandiából, Magyarországból és Csehszlovákiából importálják. Tekintettel arra, hogy a rituális vágás tiltva van, a zsidóság husellátása igen körülményes és költséges. Van sok „fél kóser” mézár-szék, ahol olyan húst árúsítanak, amelyet előbb elkábított és aztán leölt állatok husából mérik ki. Viszont az „Adasz Jiszroél” által fenntartott mézár-székben, amiért ott csak teljesen megbízható rituális húst árúsítanak, drágább a hús. A hitközség kölcsön pénztára 200.000 márkát adott ki 2000 igénylőnek.

Alexander Vilmos: A jeruzsálemi arab tüntetők vezérei a bíróság előtt

Jeruzsálem, dec. 6. (Elkésve érkezett.) Három arab vezér: Muzafer, Rok, s Huszajn nov. 27-én állt Budili angol bíró előtt azzal vádolva, hogy pénteken október 13-án (Szimchasz Tajró napján) részt vettek tiltott gyülekezésein és a közönséget izgatták a rendőrség ellen. A bírósági tárgyalás 6 napig tartott és tegnap mindhárom vádlott elítélésével végződött.

A tárgyalóterem előtt igen sok arab gyülekezett. Tudósítójukat — aki fényképes Press Card-dal (tudósítói igazolvánnyal) igazolta magát — a teremőr beengedte és nagynehezen helyet kapott az újságírók padján. Az ügyvédek részére fenntartott helyen sem fértek el a megjelent fiskálisok, szaporítani kellett az ülőhelyeket.

A tárgyalás reggel fél 10-kor vette kezdetét, de már jóval előbb megtelt a terem hallgatósággal: Negyven feketebe öltözött, fekete fátyolos arab nő foglalt helyet a padokban, állóhelyen vagy 30 fiatal arab. A legkényelmesebben volt elhelyezve a 3 vádlott a vádlottak padján, amely egy fekete vasráccsal van körül rekesztve. Helyzetüket nem vették nagyon tragikusan, a terhükre vallott rendőrtisztek kihallgatásánál az egész tárgyalás alatt jól mulattak. A hallgatóság is „mellettük” foglalt állást, amennyiben — távozás alkalmával — az udvaron mellettük tüntetett.

A tárgyalás már az első napon incidenssel kezdődött. Amidőn a bíró a terembe lépett, a fátyolos nők a bíró ellen tüntettek és nem álltak fel. A bíró megdorgálta az illetlen viselkedést és kijelentette, hogy addig nem kezd meg a tárgyalást, míg az egész közönség nem áll fel. Megtörtént. Ezután megállapítja a bíró, hogy a vádlottak „ketrece” mellett nem látja az előírtas felelős rendőrt. Nyomban két rendőr a ketrec egy-egy oldalán posztol.

Vádirat felolvasása után a védők a

vádlottak ártatlanságát hangoztatták, a bíró megjegyezte, hogy a vádlottak maguk nyilatkozzanak. Erre kijelenti az egyik vádlott: — Nem mi vagyunk bűnösök, a kormány a bűnös...

Majd megszólal Aljut államügyész. Röviden vázolja az előzményeket, miszerint az arab munkások vezetősége hosszabb idő óta előkészítette a tüntetéseket és október 13-ra általános sztrájkot proklamáltak. Az ügyész bemutatja a bírónak a város térképén az útvonalat, melyen okt. 13-ra a tüntető menetet terveztek, s amiről a rendőrség tudomást szerezve, a tüntetést jóelőre megtiltotta. A tüntetők azonban délben a mecsetből kijövet a tilalom dacára, tüntető körmenetre készültek. A rendőrség felszólította a tüntetőket, hogy oszoljanak, erre az egyik vádlott biztatta a tömeget: „Nem kell félni, nekik 24 botjuk van, mi 200-nál többel rendelkezünk”. Amire a másik vádlott a tetőkön elhelyezkedett fiataloknak intett, s az intésre a fiatalberek közzéport zúdítottak a rendőrségre. — A vádak bizonyítására a tanúk kihallgatását kéri. A tanúk a vádat igazolják.

A tárgyalás harmadik napján a vádlottak kihallgatására kerül sor. Az egyik vádlott feláll és leteszi az esküt: „Esküszöm hatalmas Istenemre, hogy igazat és csakis igazat fogok mondani...” Védője kérdésére azt vallja, hogy nem volt tudomása arról, hogy a tüntetés törvényellenes. Ő nem intett a tömegnek, hogy köveket dobjanak, csak felemelte kezét, feje megvédésére. Majd sorra azzal védekeztek, hogy nem volt tudomásuk sem a falragaszokról, sem a hírlapokban közzétett hirdetésekről, melyek a tüntetések betiltását tartalmazták.

Budapesti tallisz-szövődé
MEISELS könyvkereskedő ROMBACH-UTCA 8 (Templommal szemben.)

Divatos, izléses parókák hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Első forrásból kaphat
ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót menő-
rát, arany, ezüst és brilliáns éksze-
reket, órákat

Heiden Leó

ékszerész-nél.

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árk.
Budapest, Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

Szlovákiából

A huszti második főrabválasztás Husztról írják nekünk: A főrabbi választás ez alkalommal sem vezetett eredményre. A pápai rabbi lemondása folytán csak kért párt mérközött. A szavazás eredménye, hogy Teitelbaum nagykárolyi főrabbi 259 és Grünwald ungvári rabbi 226 szavazatot kapott. Így tehát a rabbiszék betöltésének kérdése még nincs megoldva, mivel az alapszabályok szerint a győzőnek a szavazatok 75%-át kell elnyernie. Összesen 492 szavazatot számláltak, 7 szavazatot, amelyet a nagykárolyi főrabbi mellett adtak le, formai okokból érvénytelenített a hivatalos elnök. E hét szavazattal együtt a nagykárolyi főrabbi a szavazatok 54%-a, az ungvári Grünwald rabbira 46%-a esett. Ha biztató remény volna a nagykárolyi főrabbi állampolgársági ügyének elintézésére, akkor a jelek szerint a választók abszolút többségének bizalma feléje fordulna.

Volt jesiva-növendékek tömörülése

A volt galantai növendékek egyesületének elöljárósága Stern Simon elnök (Stupava) és Schwarcz József (Komarno) alelnök vezetése mellett értekezletet tartott Chanuka vasárnapján Galántán. Az értekezlet köszönetet mondott a *Machziké Jesivá*s egyesületnek támogatásáért. Megállapítást nyert, hogy a galantai jesiván most is 50 növendék tanul még, a menzáköltségekhez való hozzájárulás nélkül, s ezért igen fontos, hogy a magyarországi volt növendékek is minél számosabban és intenzívebben támogassák a jesivát.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Lift.

KOLLER, MŰSZAKI IRODA
CSILLÁRGYÁR
VILLAMOS ÉS GÁZBEREN-
DEZÉSEK, FÉMÁRUGYÁR-
TÁS, VILLAMOSMOTOROK
ÉS VENTILLÁTOROK.
VÉTEL, ELADÁS ÉS CSERE
ÁTALAKÍTÁSOK.
BUDAPEST, VIII., DOBOZI-U. 16. TEL. 31-3-27.

Téli sport-üdülőt, legintenzívebb magaslati napkurát
csak Seefeld-ben (Tirol, 1200 m.) talál!
Napkura-paradicsom, legideálisabb ski-terület, legismertebb téli sporthely és magaslati gyógyfürdő, sielés.
Scheer Testvérek szigorúan csak penziója.
Elsőrendű ellátás, mérsékelt árak. 50 százalékos menetdíjkezdmény. Telefon: 28.
Tagja a „Verein zur Förderung ritueller Speisehauser, Hamburg” című egyesületnek.
Cím: Pension Scheer, Seefeld (Tirol, Österreich.)

A nyitrai főrabbi a nála megjelent volt növendékek kérésére megengedte, hogy a (Korompán, Nagyszombator, és Nyitra) nála tanult növendékei egyesületet alakítsanak a nyitrai jesiva támogatására s az egymásközötti — a Tóra szelleme által telített barátság megszilárdítására. Ungár főrabbi volt tanítványai szervező értekezlete *Sabosa Zochajr*-ra van kitűzve.

Rabbikérdés Michalocén és Secovcén

Nagyimihályról jelentik: A hitközségi költségvetés tárgyalásánál az előljáróság többsége a rabbiválasztás szükségessége mellett nyilatkozott, mivel a hitközség Ehrenfeld Simon főrabbi elhunytá óta, tehát 2½ év óta, vezető nélkül áll. Az elnök szerint a kérdés a hitközség pénzügyi helyzete s belbékéje szempontjából nem időszerű. A dologról most a közgyűlés fog dönteni. — *Gálsácsról jelentik:* Klein főrabbi 8 év előtt történt elhunytá óta hitközségünkben a rabbiválasztás üresedésben van. Általános az óhaj egy új főrabbi után. A kérdés azonban csak akkor lesz megoldható, ha az ötéves rabbinál való tárgyalások eredményre vezetnek. A hitközség ugyanis teljes fizetést adott neki mostanáig, s most végkielégítés ügyében tárgyal vele.

Rabbikonferencia szükségessége

Bratislavából jelentik. A szlovenszkió rabbikar körében egyre élénkebben nyilvánul meg egy nagyobb szabású rabbiértekezlet egybehívása iránti szükséglet. Többféle vallási ügyben volna szükség közös eszmecserére s határozathozatalra. A központi bizottság rabbitagjai is a terv mellett foglalnak állást.

Gestettner bélyegzőgyár
Ruggyanta és rézbélyegzők, pecsét-nyomók, pecsétbélyegyek, zománctáblák, számozógépek, himzóminták, acélpombák stb. ÚJPEST, Árpád-ut 161
Telefonhívó: 94—0—21.

שמורה ווייטצען צו האבען כייא
Braun Lajos, Tab.
רעפערענצען ערטיילס הרני דמא שלימא.

**Butorok, szőnyegek
vásznak**
leghosszabb részletfizetésre!
Központi Lakásberendező
Budapest, Liszt Ferenc-tér 5.

A német helyzet

A menekültek ügye

Lausanneban, amint megírtuk, összeültek a kormányok képviselői, akik érdekelve vannak a német emigráció kérdésében. A Népszövetség tudvalevőleg az ügy közös rendezésére ki is nevezett egy főbiztos, James MacDonald személyében. A tárgyalás folyamán Franciaország, Hollandia, Csehszlovákia és Lengyelország képviselői kijelentették, hogy bármennyire is együtt éreznek a kivándorlásra kényszerített emberek szomorú sorsával, de országuk több emigránst nem képesek befogadni. Az angol képviselők kijelentették, hogy Palesztina mindent meg fog tenni ebben a kérdésben, de nagyobb letelepülési lehetőségek csak a tengerentúli országokban vannak. Az összes felszólalók beszédjéből bizonyos kétségbeesítő szomorúság csendült ki. Egyedül a délamerikai Uruguay képviselője szóltal fel bizakodóan, amelynyiben országában igen kedvező lehetőségeket lát.

Súlyos büntetések baromfimeztésért

A berlini zsidó hitközség figyelmztetést tesz közzé a lapokban, hogy a baromfinak rituális lemetszése is tiltva van (nemcsak a baromnak a levágása) és így ne kíséreljék meg a hatósági intézkedések megkerülését. Ez a figyelmeztetés időszerűvé vált a rendkívül súlyos büntetések által, amelyekkel sújtották a baromfit lemetsző „bűnösöket”. Olyan súlyos börtönbüntetést szabtak ki rájuk, mintha embert öltek volna.

Nauheim külön zsidó-adót vetett ki

Nauheim, az ismert szívántalmakat gyógyító fürdőhely elöljárósága a zsidó lakosságra külön adót vetett ki, mert a város be van táblázva a zsidó templomra 15.000 márka erejéig és ezt az összeget rövidesen vissza akarja kapni, nyilván szégyennek tartja a mai időben a zsidó templommal való összeköttetést.

Kis gazdasági hírek

A német kormányhatóságok rendeletet bocsájtottak ki, hogy ne akadályozzák a nem-árja üzletek karácsonyi vásárra való készülődését. — Nagyön jellemző a következő rendelet: Meg van engedve állami tisztviselőknak, nyugdíjasoknak és közalkalmazottaknak, hogy zsidó üzletekben vásároljanak.

יצא לאור ספר אהבת ציון
החדש חידושים על מס' ביצה ומכות ונגד דרשות מהרה"ר יוסף משאבא זצ"ל שהיו ראבי"ד מה' בעה"מ ספרי אהבת ציון על כתובות נישין וקידושין וס' דברי יוסף עה"ת והגדה ש"ס. מחירו מראשונה י"ז כתר' משעכישע. חוץ למדינה כ" כתר'ים אצל המוציא'ם לאור: Tiferesz Bachurim, I. Paskusz, Dun-Strada C.S.R.

Meteorológia a „P'ri M'gódim”-ban

— Nagy hidegre van még kilátásunk —

Bölcseink szerint: „*leke mide d'lo r'mizo b'ajrászo*” az élet minden megnyilvánulására célzást találhatunk a Tórában. Ilyen érdekes, a mostani hideg télre aktuális, a multheti szidra nevében (Vajigas) felfedezett célzásra hívták fel figyelmünket, rabbinikus körökből.

A „P'ri M'gódim” ugyanis a „Sülchon Oruch” *Ajrach Chájim* 685. §-ához a következő meteorológiai glosszát fűzi, *R. Eisik Darson* nevében:

„Ha S'vat hó elseje szerdára, ill.

harmadika péntekre esik, akkor fagyos télre van kilátás, s erre emlékeztető jel a ויש ש"ו” szó.”

E talányos utalásnak értelme, hogy a ויש ש"ו szó a rövidítése lehet e szavaknak: ויש ש"ו ויהי ג' שבט, visszafelé olvasva pedig: ישלג ברול יהי קור. Azaz: „Ha péntekre esik S'vat harmadika, akkor nagy hó lesz és fagy”.

Ebben az évben is pénteken lesz S'vat harmadika. A P'ri M'gódim feljegyzése szerint szigorú tél az idei, amely eddig már be is valósult. Az irgalmas I'ten adjon minden jót.

Alkalay nagyrabbi felszólalása a belgrádi szenátusban

(Saját tudósítónktól.) A belgrádi szenátusban a múlt héten az egyik képviselő meginterpellálta a belügyminisztert, 358 Németországból menekült zsidónak Jugoszláviában való letelepedése tárgyában.

Az interpellációra a miniszter kijelentette, hogy megengedett ugyan, hogy bizonyos számú német menekült átlépje a jugoszláv határt, de nem felül meg a valóságnak az a beállítás, hogy tömegesen jöttek volna német menekültek az országba. Mindössze kétszáz német menekült zsidó tartózkodik Jugoszláviában, akik közül kilencven csak ideiglenesen van itt, mert tovább utaznak Palesztinába. A többiek vagyos polgárok, akik tőkét hoztak az országba. A kormány számolt a közgazdasági érdekekkel, amikor hozzájárult, hogy itt letelepedjenek. A német menekültek közül mindössze kilencven veszi igénybe a zsidó jótékony intézmények segítségét, ezek sincsenek az állam terhére, a többiek pedig saját vagyonukból élnek. A jugoszláv nép szabadelvűsége és türelmesége közismert a vallási kérdésekben. Nincs semmi ok, hogy a német zsidóktól megvonjuk a menedékjogot.

A miniszter válasza után *dr. Alcalay* országos főrabbi, feszült figyelem közepette, többek között a következőket fejtette ki:

— Mint a törvényhozás egyedül zsidó tagja, elsősorban kötelességemnek tartom az ország összszidósága nevében úgy a belügyminiszter úrnak, mint az egész kormánynak köszönetemet kifejezni.

— Mióta Németországban a nemzeti szociállista kormány jutott uralomra, a

birodalmi németek hatalmas propagandát fejtenek ki az egész világon. Mindenhova elküldik kiküldötteiket, akik a zsidók elleni gyűlöletet hirdetik, s a gyűlölet romboló munkájához felhasználják a rádiót, a filmet, a sajtót és az élő szó közvetlenségét.

— A legtöbb állam belátja ennek a mozgalomnak a veszélyét és mindent megtesz annak a leküzdésére. Anglia legnagyobb közéleti férfiai szálltak szembe a romboló hadjárattal. Az amerikai kongresszus tárgyalás alá vett egy olyan törvényjavaslatot, amely a német agitátorok munkáját be akarta tiltani az Unió területére. Csehszlovákia már meg is hozta az erre vonatkozó törvényt. Fajdalommal tapasztalom, hogy a német agitáció hullámai nem állnak meg a mi határainknál, hanem a hatóságok legjobb szándékai ellenére, nálunk is megindult ez a propaganda. A németek ügynökei előadásokat tartanak a „harmadik birodalomról”, nálunk pedig az ország minden részében új lapok keletkeznek, ame-

Palesztinába

1934. március 20.—1934. április 10.
a COSULICH és az ITALIA hajóstársaságok
VULCANIA RÓMA
24000 tonna 33000 tonna
legmodernebb ocejáró luxushajóin
dr. PATAI JÓZSEF személyes vezetésével igen mérsékelt árakon. Felvilágosítás, prospektus: „Mult és Jövő” szerkesztőségében: Budapest, Vadász-u. 11

lyek a Hitler-recept szerint cikkeket és karikatúrákat sőt a zsidóságot. Ilyen légkörben született meg ez az interpelláció is, amelyre a miniszter úr a méltó választ megadta. Egyáltalában nem kell tartania a képviselő úrnak, a „német-zsidók inváziójától”, hiszen még az a kilencven is, — akiknek eltartása a zsidó jótékonyági egyesületeket terheli — csak azt várja, hogy minél előbb tovább mehessen...

Az interpelláló egyébiránt tudomásul vette a választ azzal, hogy nem is a német zsidók inváziójától fél, hanem a környező országok antiszemitizmusa miatt majd esetleg menekülni kényszerülő zsidók nagy számától(?)

Egy 2400 éves zsidó pénzdarab

A világhírű londoni British Museumban egy zsidó vonatkozású ezüst pénzdarab látható, amely idősebb, mint az eddig ismert összes zsidó pénz. Tudvalevőleg különféle múzeumokban van több „sekel” példány, a makkabeusi időkben. A pénzeken az egyik oldalon látható eszrog, lülov, menóra, a másik oldalon olvasható az a felírás: „Sekel Jiszroél”. A szóbanforgó pénz azonban régebbi ezéknél, mert abból az időből való, amikor a zsidók az első Szentély elpusztulása után nagyobb számban letelepedtek Egyiptomban. Hiszen a biblia elbeszélése szerint a zsidók egy része Jirmijó próféta vezetésével Egyiptomba menekült, miután az utolsó helytartót Gedalját megölték. — A zsidóknak Egyiptomban való történetéről új adatok lettek ismeretesek 30 évvel ezelőtt. Ugyanis Assuanban, egy Nilus melletti városban cserépfazékokban megőrzött mindenféle papirusz-okmányokat találtak, közöttük egy néhány arameus nyelvűt, s zsidó vonatkozású is, amelyekből kiderült, hogy a zsidók a perza királyok alatt, Xerxes (*Achasveros*) Artaxerxes (*Artachasztó*) uralkodása idején a perza királyok zsoldjában állottak mint hártörök, s külön katonai gearmatokat alakítottak. Ebből a korból való a most megtalált érem is, amely tehát 350 évvel idősebb, mint a makkabeusi pénz. — A pénznek az egyik részén egy képzeleti alak van ábrázolva, aki a kezében sást tart. Nincs kizárva, hogy valamilyen bálványt ábrázol; római időkben is ilyen bálványképek voltak a pénzeken, s ezekre mondja a talmud R. Menáchemről, hogy nem nézett a pénzre vésett alakra (*lo misstakél b'cauroso d'zuzo*).

Le akarják foglalni a nagyváradai hitközség vagyonát

Nagyváradról írnak: Izgalmas közgyűlése volt múlt vasárnap az orth. hitközségnek.

Az időközben kibukott Mittelman-féle vezetőség egy 2,800.000 lejes bankadósságot hagyott hátra az új eljáráságra. Ezért a kölcsönért a volt rezsím alelnöke Leitner Sándor vállalt személyi garanciát. Az *Ullmann István* elnöklete alatt álló új vezetőség, már a választási harcok alatt kijelentette, hogy ezért az adósságot, melynek keletkezése ellen küzdött és amelynek kellő előrelátás mellett nem lett volna szabad előállni, semmiféle személyi zsrót nem vállalhat. Pár nappal a mai vezetőség megválasztása után az *Erdélyi Bank és Takarékpénztár*, amely a kölcsönt annakidején folyósította, felszólította a hitközséget, az egész tartozásnak három napon belüli visszafizetésére. A hitk. vezetősége tárgyalásba bocsátkozott a bankkal, felkínálta, hogy évi fél millió lejt és mérsékelt kamatot fog fizetni, a bank azonban még tár-

gyalási alpnak sem fogadta el az ajánlatot és megindította a váltókeregetet a hitközség ellen. Az elnökség erre rendkívüli közgyűlést hívott egybe vasárnap, ahol elkezdett felszólalások hangzottak el. A közgyűlés egyhangulag megadta a felhatalmazást az elnökségnek, hogy a perben védekezhessenek.

Jegási körökben nagy érdeklődéssel tekintenek a nagy per kimenetelére. A bank bizonyára meg fogja kísérelni a hitk. jövedelmeit lefoglalni, viszont a hitközség is mindent el fog követni a per megnyerésére, ha rövidesen megegyezés nem jön létre a felek között.

Az ügynek az a háttere, hogy Leitner Sándor nem akarja meghosszabbítani a zsrót, mert ha ezt Leitner tovább is vállalná, akkor a bank természetesen elfogadná a hitközség által felajánlott módokat. Így azonban a bank attól tart, hogy Leitner és a többi kezesek kiesnek az obligóból.

Ukrainai történet . . .

Reb Ánsel valahol Ukrajnában egy kis faluban élt. Kicsi boltja volt-e vagy műhelye? nem tartozik szorosán a doglogra; hetvenéves öreg ember és szive szerint I'tenféltő jámbor zsidó volt, aki senkinek sem vétett, mindenkiel békeségben és szerényen élt és sohasem akarta a másét. Tudta, hogy ő zsidó, hát az ukrán levegőtől sem szitt többet magába, mint amennyi egy zsidónak dukál.

Ez a Reb Ánsel, aki nagytudású talmudista, *talmid chóchom* volt, *Sabosz Berésisz* napján, amit messze hazulról a rebbejénél töltött el, érzékenyen megsértett egy másik *ben tajró*: Reb Binjomint, aki állandóan ott lakott a rebbe székhelyén.

Mi volt az az érzékeny injuria? Tán azt mondta neki, hogy lopott vagy hamisan esküdött? Vagy hogy megdézsmálja hétfőn-csütörtökön a szent perselyt? Más sértést vágott a fejéhez. Valami talmudikus vitakozás hevében, valami szellemi csatározás pergőtüzétől kábultan, azt süvitte feléje: — *Amhórec!* És hátat fordítva Reb Binjominnak, mérgeesen dohogott:

— Amhórecel nem folytatok pilpült (talmudikus vitát).

Vasárnap reggel Reb Ánsel hazament a maga falujába és többet nem gondolt se Reb Binjomindra, sem a sértésre. Csak egyszer, úgy Chanuka után, amikor vé-

letlenül az a tétel jutott eszébe, amely felidézte azt az elkezdett vitakozást. Reb Ánsel elővette a gemóret, nézte *Rási* mit mond, mit *Tajsefess*, mit *Rámbám*, végigment az egész témán és amikor a talmudnak egy-egy rokonrészét is átnezte, meggyőződéssel az asztalra csapott: — *Hab ich nis rácht gehabt? Hát nem volt nekem igazam?...* Amhórec! Azután mást kezdett tanulni és Reb Binjomint megint kiment az eszéből.

Pár héttel később egy átutazó ismerős azt a hirt hozta a házához, hogy Reb Binjomint súlyos betegen fekszik. Az orvos nagyon rázza a fejét, bizony rossz bórben van a szegény Reb Binjomint.

Ez a hír nagyon elkomorította Reb Ánselt. Kezdte nyomni valami az ő I'tenféltő lelkét. És nemcsak hogy az ételnek nem érezte a megszokott jó ízét, de a tanulásnak az élvezetét sem érezte. Reb Binjomint súlyos betegen fekszik! Hátha az a sértés tette beteggét? Elismert benne itajrónak azt mondani nyilvánosan: — Amhórec!...

És megint néhány nap múlva más átutazó ismerős jött a rossz hírrel:

Hat. eng. villanyberendezési és műszaki vállalat.
KATZ LIPÓT
Budapest, Dob-utca 24. Telefon: 44 1-55

— Reb Binjomint a végét járja, haloklik; *t'hillimet* mond érette a rebbe, *tmánjo apét* mond érette a hitközség...

Reb Ánsel erre még jobban elkomorult. Sehogy sem találta a helyét. Reb Binjomint tán azóta már meg is halt.

— Mi történt a temetésénél a sir előtt? Bocsánatot kért a halottól a gábbe, nemcsak a maga és a hitközség nevében, de *kol jisroél*, egész Izráel nevében is. Vagyis az én nevében is bocsánatot kért, — gondolta magában reb Ánsel és sóhajtott. — Bocsásson is meg nekem a sértésért.

Ez az óhajlás nem nyugtatta meg Reb Ánselt — De hátha még nem halt meg? — gondolta. Nem I'tennek tetszőbb lesz-e tűnődött, ha sietve odaautazom hozzá és magam kérem életében, hogy bocsásson meg? Akkor I'ten is megbocsátja bűnömöt.

Se vasút, se alkalmi kocsit nem volt, gyalog kellett megtennie a husz kilométeres vagy még hosszabb utat és csikorgó Tévéshavi téli hideg volt, de Reb Ánsel elhatározása szilárd volt. Ha csontfagyasztó hidegben is és gyalog; ő elmegy Reb Binjomintához és töredelmes bocsánatot kér tőle. Zsidó nem cselekedhet különben, — gondolta.

Réggel elbucsúzott az asszonytól és elindult. Némi útravaló elemóziát adott vele az asszony, mert a közbeeső falvakban nincs zsidó s ezért pohár tejet sem ihatik, ma megéhezik; Reb Ánsel tehát megcsókolta a mezűzöt és bal kezében a batyu, jobb kezében egy bot, útjára ment.

Alighogy kiért a faluból, két róta dzsidással találkozott. Marcona legények, amilyenekből később a Petljura gyilkos vad hadserege lett.

— Mi van abban a kendőben, te zsidó? — kérdezte Reb Ánseltől az altiszt, aki a kis csapat elején lovagolt.

— Darab kenyér van benne, kis hideg hús és két alma — válaszolt Reb Ánsel alázatosan.

„Éppen jó lesz nekem oszonnára” — vakkantotta röhejjel az altiszt, azzal beleszúrt dzsidájával a batyuba és kirántotta az öreg ember kezéből.

„*Hasém Jisborach* majd megsegít”, — gondolta bizakodással Reb Ánsel és nem nézve gyengeségét és korát, nem törődve étlenséggel és hideggel, elszántan folytatta útját Hisz milyen megnyugvás lesz ez bűnbánó lelkének, ha majd azt hallja reb Binjomintól: — Megbocsátok magának, Reb Ánsel.

A második falun túl egy parasztember állotta el Reb Ánsel útját. Csavargó elcsapott béres volt, mi jó sem nézett ki a szeméből:

— Megállj csak zsidó! Neked prém.

mel bélet jó kaftánod van, nekem pedig csak folt hátán folt szukmányom. Hát ide azt a kaftánt, ha jót akarsz. Eddig neked volt meleged és én fáztam, most nékem legyen melegem és te fázhatsz.

És a lelketlen paraszt megragadta a remegő Reb Ánselt és lehámozta róla a kaftánt. Végül még belerúgott és rárohogott:

— Ha fázni fogsz, zsidó, csak szaladj. Aki szalad, annak melege lesz, az nem fagy meg...

Nosza, szaladt is a kifosztott Reb Ánsel, ahogy bírta a hetvenéves két lába; ha lassabban megy — jól tudta áldozatul esik a nagy hidegnek.

Éhes is volt, fáradt is és majd megfagyott az alattomos hidegben, mely szél nélkül csendben marta az embert, de Reb Ánsel nem annyira saját magára, mint inkább Reb Binjomindra gondolt. Vajjon, hogy van Reb Binjomint? Adja I'ten, hogy még életben találja s hogy könnyes szóval kérhesse: — bocsásson meg.

Ez a gondolat élesztette Reb Ánselt, mikor lankadóban érezte erejét. — Oda Reb Binjomint, ez a földolag; az étlenség és a fogas fagy most mellékes.

És szaporán szedte a két lábát és támaszkodott kutyariasztó botjára. Botját, no azt nem vette el tőle senkisé.

Vége volt a szenvedéseinek? Még nem volt. Kegyetlenül fázott és alig volt

már ereje az éhségtől, de még várt valami Reb Ánselra. Már estére sötétlett az idő, már közel volt a helység, ahová igyekezett, csak egy magányos tanyát kellett még elhagynia. A tanya egy gazdag ukrán paraszté volt s ennek fia, mikor meglátta Reb Ánselt, hogy vékonyka lüszterkabátjában ott elhaladt, durva szóval megállította:

— Mit sietsz? Addig nem mégy tovább zsidó, míg le nem hűtöttelek, hiszen látom, hogy meleged van. Ebben a hidegben is nyáriasan jársz, tehát meleged van.

Ezzel nyakon ragadta Reb Ánselt és belelökte a vízzel teli vályúba.

Csonttá fagyott vékonyka ruhában, majdnem kábultan a retentő hidegtől érte el Reb Ánsel a helységet. A helységnek majdnem legvégén *bész-hamidros* (tanház) volt; ide bukkott be a meggyötört aggyastán és a jól befűtött kályha mellé egy lócára ült. Csésze teát itattak meg vele, majd még egyet, azután visszaültek a zsidók a helyükre és folytatták a gemóre-tanulást, ahol elhagyták. Most nincs idő a kérdezősködésre, majd később. Egyik is, másik is lélekizgató nagyszerű részlethez ért.

Reb Ánsel pedig ott ült a lócáján. Érezte a jó meleget kívülről és belül is jó meleget kezdett érezni és ahogy viszatért testébe a lélek és ahogy hallgatta

duruzsolását a tűznek, visszaidézte magában a nap minden eseményét, történetét. Elvették az útravalóját, mert ő zsidó, elvették a kaftánját, mert ő zsidó, belelökték a vályúba, mert ő zsidó. Itt meg nyitva találta a bész-hamidrost, mert I'tenféltő zsidók laknak a helységben, akik késő este is foglakoznak a Tórával és forró teát kapott és ülőhelyet a kályhánál. S ahogy tudatos lett benne a hála és fokozódott benne a jó érzés, amihez nem juthatott volna, ha ő nem zsidó, egyszerre felkiáltott, reszketeg hangon, de ujjongva:

— I'tenem, milyen kegy és milyen boldogság is zsidónak lehetni!

Ez a felkiáltás új gondolkozásra készítette. Megint leült és tűnődött s megint átélte a nap minden keservét. S Reb Ánsel lelkesen felállt, odament a frigyszekrényhez és áhitatosan megcsókolta a *porajesz*t, azt a benedikciót mondta, amit egybként csak reggel mond a zsidó: Áldassál te, I'tenünk, királya a világnak, hogy nem teremtettél engem nem-zsidónak!

Majd utána tette azt is: Áldassék a mi I'tenünk, aki minket saját megdicsősülésére teremtett. I'ten dicsősége az a zsidó, akinek erkölce a Tóra és a szent próféták örökéletű erkölce!

R. Binjomint pedig halálos ágyán megbocsájtott Reb Ánselnek...

SÜLTEKHEZ ÉS MÁRTÁSHOZ DESSERTHEZ ÉS KALÁCSHOZ GAZDASÁGOS ÉS KIADÓS

נישר
A
Ceres

100%-OS TISZTA
NÖVÉNYZSIR

Epizódok a Talmudból

— Makedóniai Nagy Sándor —

Tévész havának 25. napja örömnapi, a Gerizim hegyének napja. Emlékeztet a szamaritanusok agyarkodásának meghiusulására. Ugy volt, hogy a perzsa uralom szétzúzása után a Jeruzsálem felé vonuló makedóniai Nagy Sándornál bevádolták a zsidókat a szamaritanusok. Ilyenmő szándékukat Simajn Hacadik, a kiváló főpap megtudta, és elhatározta, hogy meghusítja. Felöltözködött a főpapi díszes ruhájába, a nép előkelői kísérték, s éjjel megindultak a király hadiszállása felé. A kíséroi nek kezében lobogó fátylak voltak. Az egyik oldalon mentek a zsidók, a másik oldalon az árulkodó szamaritanusok. Mikor feljött a hajnal, a szamaritanusok előbb érkeztek a király főhadiszállására. A király a másik csoportra mutatott s kérdezte: kik ezek? Azt felelték:

— Ezek a zsidók, akik fel akarnak lázadni ellened, ó király!

Mikor a nap felsütött, a zsidó küldöttség Antipatrasz városa mellett elérte a hadiszállást. Mikor a király meglátta Simajn Hacadikot, fölkelt díszhintójából és meghajolt előtte. Mondták neki emberei: — Oly hatalmas uralkodó, mint Te, meghajlik egy zsidó előtt?

— Ennek a férfinak a képe jelenik meg előttem a háborúmban. — felelte az uralkodó!

Ezután a zsidókhöz szólt a király, hogy mi volna a kívánságuk.

— Azt a szentélyt, amelyben imádkoznak éretted és királyságodért, hogy ne szűnjön meg, el akarod pusztítani a népek félrevezetésére?

— Hát kik mondják ezt?

— A szamaritanusok.

— Tegyetek velük, amit akartok.

Erre a szamaritanus küldöttség tagjait megkínózták, amíg elérkeztek Gerizim hegyére, a szamaritanusok szentélyéhez, a hegyet felásták és bevetették. Ennek a napnak emlékére Tévész 25-ét régen örömnappá tették meg.

Történt azután, hogy afrikai népek jöttek Nagy Sándorhoz bevádolni a zsidókat. Azt mondták, hogy Kanaán földje az övék, mert Kanaán az ő ősük volt. Erre Géviho ben P'sziszso azt mondta a tudósoknak:

— Adjatok nekem engedélyt arra, hogy én képviseljem az ügyet Nagy Sándor előtt, mert, ha ők legyőznek engem, akkor azt mondjátok majd: egy tudatlan embert győztetek le, aki nem számít és hogyha én legyőzöm őket, akkor majd mondhatjátok: Mózes Tórája győzött le benneteket.

Megadták neki az engedélyt elment és perbeszállt velük. Mondta nekik: Honnan hoztok bizonyítékokat? Ugyebár a Tórából? Nos, én is onnan fogok ellenbizonyítékokat hozni. Ott az van: „Átkozott legyen Kanaán, szolgák szolgája legyen.” Tehát ősapátok Kanaán, rabszolga, márpedig a rabszolga összes szerzeménye az uráé, tehát miénk minden, sőt még az a követelésünk is van, hogy hosszú éveken át nem szolgáltatok bennünket.

Erre a király azt mondta nekik: Adjatok erre feleletet. Három napi időt kértek, de három nap után elmenekültek, sőt otthagyták bevetett földjeiket és megművelt kertjeiket a zsidók számára, akik ebben az évben nem művelhették meg földjeiket, mivel akkor s'mitó, szombat-év volt.

Ugyanígy történt, amikor az egyiptomiak azzal érveltek Nagy Sándor előtt, hogy a zsidók elszedtek tőlük minden aranyat és ezüstöt. Géviho megint ajánlkozott az ügy képviselőjére. Megengedték neki, s ő erre a vádaskodóknak azt felelte:

— Ugyebár ti a Tórából hoztok bizonyítékokat, én is onnan fogok érvelni. Ott megvan írva, hogy 430 esztendőig laktak Izráel fiai Egyiptomban, tehát 600.000 ember dolgozott néktek 430 évig, fizestek meg a munkadíjat.

Az egyiptomiak is három napi gondolkodási időt kértek, azután ugyancsak megszöktek.

Jismoél fiai is azzal érveltek, hogy Kanaán földje az övék, mert Jismoél Ábrahám fia volt. Géviho megint jelentkezett és azt mondta az igénylőknek: A Tórából érveltek, én is onnan hozok bizonyítékokat. Meg van írva, hogy Ábrahám mindenét odaadta Izsáknak, a többi fiuknak (livné hapilagsim) ajándékokat adott és elküldte őket. Nos, ha egy apa örökségét felosztja fiai között, akkor egyik követelhet-e a másiktól valamit. Erre sem tudtak válaszolni s megszöktek.

Történt azután amikor a király Jeruzsálemben akart vonulni, a pogányok azt

mondták: nem fognak beengdni. Erre a pupos Géviho két drágakővel kirakott papucsot csináltatott és amikor a király a szentély hegyéhez érkezett, azt mondta: Vedd most fel e papucsokat, mert a szentély kövezetén elcsúszol. Amikor a Szentek Szentélyéhez (Kodsé kodosim) érkezett, akkor tovább nem kísérté és mondtotta:

— Innentől nem szabad nekünk menni tovább.

Mondta a király mosolyogva:

— Ha visszajövök, majd kiegyenesítem a pupodat.

— Akkor igazán csodadoktor leszel ó király.

Amíg így beszéltek, egy kigyó csúszott elő, s megcsipte a Makedonit, amire a Szentek Szentélyébe való bemenetele elmaradt.

(Jajmo 69, Szanhedrin 91, Berésisz Rabbo 61.)

Chanukai ünnepek

Budapesten Sabosz Chanüko napján dr. Deutsch Adolf igazgató a Bikur Cholim egyesület templomában szónoklatot tartott. Az illusztris szónok közel egyórás beszédében mutatott rá a történelmi múlt tanulságaira, a szomorú jelen viszonyaira és a jövő teendőire.

A debreceni „Poel Cedek” egyesület vasárnap tartotta évi rendes közgyűlését, melynek keretében 200 elemi és talmudtóra iskolai tanulót ruhával és cipővel ruháztak fel. Klein Salamon lelkes elnöki megnyitója és Schäffer Dávid titkár kiemertő beszámolója után Klein Lajos alelnök az adakozásban résztvevőknek köszönetét fejezte ki. Bernfeld Ernő nagyszabású előadásban fejtegette a tájrostanulás és iskolai nevelés érdekében hozott áldozatok fontosságát. Sréter Mór alelnök a hitközség elismerésének adott kifejezést a nemes akcióért. Klein Ernő a kamatmentes kölcsönöket nyújtó „Gemilüs Cheszed” évi jelentését adta elő. A gyermekek felruházásáért Ullmann Andor az orth. iskolaszék, Irsai Mór a statusquo, és Fried Adolf az orth. elemi iskola, Krausz Ábrahám a Talmudtóra nevében mondtak köszönetet a páratlan áldozatkészségért. Megható volt, amikor a felruházott gyermekek nevében az egyik háláját fejezte ki a nekik juttatott adományokért. Este a tagok szíjűmöt rendeztek, melyen az egyesület kiváló elő-

adója Rosenberg Emánuel rabbi hadronján kívül Strasser Salamon főrabbi és Rosenberg Farkas rabbi mondtak gyönyörű dívré-tajrót.

Pozsonyban a jesiva ünnepélyes m'lave malkót rendezett Chanukakor. Schreiber Akiba főrabbi a nagyszámú megjelent jelenlegi és egykori tanítványai előtt gyönyörű beszédében fejtegette, hogy

a Chaszam Szajfer által alapított jesiva mindmáig hí a hagyományához.

Umsdorfer Salamon, Schreiber Sámuel és Donath (Frankfurt) rabbik szeretettel megemlékeztek arról, hogy a főrabbi „ny” immár 27 esztendeje működik áldásosan, nagy elődei szellemében. **עמיקיש**

A budapesti Bikur Cholim kebelében működő Talmudtóra chanukaünnepélyl egybekötött vizsgát tartott. Vizsga után dr. Deutsch Adolf igazgató lelkes beszédet intézett a tanulókhöz és az egybegyűlt szülőkhöz, elismeréssel emlékezve meg Fischer hitoktató odaadó munkásságáról. Az ünnepélyt követő banketten Steif rabbi, Klein Márkusz iskolaszéki elnök és Steinmetz Zsigmond tartottak nagyhatású beszédeket a Tóra tanulás fontosságáról.

A galantai Aguda a Tiferesz Bachurimmal karöltve kellemes m'lave malkót rendezett. Kalisch Jenő szép homiletikai beszéde, Kalisch J. M. zsargon darabok recitálása, valamint a 3 Pressburgerfivér dalai által tették emlékeztetéssé a Waldmann Károly és Brück Emil rendezésében jölsikerült chanukaestélyt.

Nyiregyházán a Talmudtóra és a Zsoltáregylet Chanuka 6. estéjén szüdasz miczvával egybekötött együttes ünnepélyt rendezett. Először a Talmudtóra növendékeit szólaltatták meg: Schreiber Juda Léb V. oszt. tanuló magidüsz, Kohn Elimelech VI. oszt. tanuló charifüsz adott elő, mindketten kedvesen, kitünő folyékonyssággal. Widder Solem főrabbi, Farkas Antal, Kupferstein Herman pompás felszólalásai adtak még erkölcsi tartalmat az emelkedett hangulatú összejövetelnek.

Nyitrán az Aguda szombat este jól sikerült m'lave malkót rendezett. Bock Gyula egyesületi elnök az Aguda szlovenszkoí helyzetéről beszélt tartalmasan.

A budapesti T. B. „B.”-csoportja fennállásának 5-ik évfordulója alkalmából ünnepélyes m'lave malkót rendezett. A csoport nevében Braun Artur üdvözölte a vendégeket s tagokat, rámutatva arra a nagyjelentőségű munkára, melyet a B csoport megalakulása óta végzett. Dr. Deutsch igazgató kifejtette az ifjusági szervezkedés szükségességét és annak módjait. Singer Jenő és Schwarcz S., a csoport állandó előadói emelték még

lelkes beszédekkel az ünnepély hangulatát.

Érsekujvárt az orth. ifjusági egyesület gyermekfelruházással egybekötött chanukaünnepélyt rendezett: 50 szegény gyermeket láttak el meleg ruhával. Az ünnepélyen, melyen csaknem az egész hitközség részt vett, az üdvözölő beszédet tartotta: Hoffmann Sándor egyll. elnök, köszönetét tolmácsolta mindazoknak, akik a nemes akcióban részt vettek. Stern Ábrahám rabbi, Duxler Jenő egyll. előadó. Kahan M. rabbi, Herzog József, Löwy Herman felszólalásai tették még emlékeztetéssé a szép ünnepélyt.

Nagyszöllősen a „Bész Jákajv” iskolának chanukaünnepélye Rosner I. tanító, Braun Chava, Weisz Zlata kisasszonyok rendezésében fényes erkölcsi és anyagi sikerrel járt.

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Vajchi, Tévész 12
Gyertyagyújtás (Bpest) 3.55
ny kimenetele " 4.45

— VENDÉGSZÓKOLATOK A TIFERESZBEN. Szombat este dr. Klein Herman berlini orth. főrabbi előadást tartott „A zsidóság nyugaton és keleten” címmel a budapesti T. B.-ban. Szónok tiszteletére a hitközség színe-java megjelent és élvezettel hallgatta az előadó frappáns fejtegetéseit. — Vasárnap este Ungár J. a chemnitz-i hitközség v. elnöke tartott érdekes előadást.

— SZATMÁRRÓL... Mint 3 hét előtt jelentettük, a kormány felfüggesztette a hitközség vezetőségét és ideiglenes bizottságot nevezett ki. Mivel az eddigi vezetőség békés úton nem volt hajlandó távozni, a prefektus rendőri segítséggel iktatta be a hitk. irodában az új, ideiglenes vezetőséget.

— TILTAKOZÁS A BERLINI ORTH. RABBISZEMINÁRIUMNAK JERUZSÁLEMBE VALÓ ÁTHELYEZÉSE ELLEN. Az Aguda berlini vezetője Hildesheimer Meir Jeruzsálemben tartózkodik, a berlini Hildesheimer-féle rabbiszeminárium Jeruzsálemben való áthelyezésének elintézése érdekében. Jeruzsálemi orth. körökben azonban már jóelőre — igen helyesen — tiltakoznak a terv ellen, azzal érvelve, hogy ami jó a német orthodoxoknak Berlinben, az káros a szent városban.

Libafüstölt! Orth. כשר prima füstölt libamell, a makói fő-rabbi hecserével, minden darab leplombálva, kg.-ja P. 3— frankó. 5 kg. postacsomagokban utánvétellel szállítja:
Blaulszak, Makó.

קהל עדת ישראל, מאגא

להג המצורת הבעל"מ!
חמים שמורים משעה קצרה 80 עיר קוואלי-מאגא. וגם קמח שמור מחון כריחים של מים. מארצנילעך קוואלימאגא. גם למאשינען וועלענען געארביינעט. אללעס אונטער שמרענסטער סער. זאנליכער השנחה של אמריההה מירריד יעקב יחזיקי נריוואלד שלישיא אביר דקהלתנו. מרייע ועהר מאססי. מארמערקונגען קליינסטע אונד נראסטע קוואנטומס.

Adasz Jiszroél Imaegyesület, Pápa

Heiden Jenő optikai és fotó szaküzlele

Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz.
Szemüvegek, látésvégek, hőmérők
Dijitalan szemüvegvizsgálat. Használt fényképezőgépek. Amatőr-fételek szakszerű kidolgozás.
— Szombaton zárva. —

— A BÉKÉSCSABAI ORTH. HITKÖZSÉG új választása: Fonféder Mózes elnök, Grünwald Dávid alelnök, Iczkovits Sándor pénztáros, Braun Béla ellenőr, Zinner Sándor és Markovits Miksa gondnokok, Schwarcz Nathan gazda. *Választmány:* Fonféder Sámuel, Grünwald Kálmán, Blattberg Sándor, Silberstein Izidor, Duschinsky Mór, Herskovits Adolf, Weber Izráel, Oberländer Sándor, Berla Jenő, Ginsztler Ernő, Rosenberg Izsó, Holländer I. stb.

— MI UJSÁG VÁCON? Ebben a régi hírneves orthodox hitközségben a viszálykodás hullámai — a két párt közötti ellentétek mindjobban való kiéleződése folytán — sajnos nem akarnak lecsillapodni. Egymást követik a diffamáló vádiratok, melyek egyáltalán nem szolgálják a *kevojid hatarót*, de a hitközség tekintélyét sem öregbitik. — A mult héten hitközségi választás volt, mely azonban a nagy machlajko dacára meglehetősen békésen folyt le. Az ellenpárt ugyanis egyáltalán nem vett részt a választáson (5-en közülük írásbelileg tiltakoztak a választás megtartása ellen). Így azután a választás *egyhangúlagos* volt, a köv. eredménnyel: Hermann Ignác *elnök*, Hirschfeld Adolf, Dach Adolf, Teltsch Ignác, Wolil Henrik, Abelesz Sándor, Hutterer Nándor pénztáros, Berger Ernő ellenőr, Weinberger Dániel, Kiszner Márton gondnokok. *Választmány:* Paskusz Kálmán, Wertheimer Dávid, Reiner Dávid, Reichenberg Mór és Ignác, Blumenthal Samu, Hutterer Ferenc, Reiser Mayer, Abelesz Lajos, Buckinger Erőgyes, Berkovics Pál.

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kószersült és süteménygyára Budapest, VII. 22. --- Telefon: 4--65.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben

Keksz, levestészta és ostyaóruk. Diabetikusok részére „levegő”-kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.

A megtérés sohasem késő

Elbeszélés az 50-es évekből, Lehmann nyomán

6. Midőn a konzervatív előljáróság, megválasztása után hivatalba lépett, határozni kellett egy Wiener-féle alapítványról, melynek értelmében szegény, vallásos embert támogatni kell a kamatokból. Az előljáróság Ruhdorfnak szavazta meg, ez azonban határozottan vonakodott azt elfogadni.

— Nem, — mondá szilárdan. — Inkább éhezem, sem hogy Wolfsohnnak okot szolgáltatassak azon föltevésre, hogy az alapítvány elnyerése végett fejtettem ki vele szemben ilyen tevékenységet.

Az előljáróság rabbiválasztásra gyűlt egybe. Sikerült is oly férfit választaniok, ki nagy talmudtudással, őszinte vallásossággal és kitűnő szónoki tehetséggel bírt. Nemsokára közös megállapodás jött létre és a szerződést beteszítették a kormányhoz jóváhagyás végett.

Közben Wolfsohn égett a harag és bosszuságtól. Vissza lett szoritva; mellőzve. Összes tervei semmivé lettek. Ezt nem bírja elviselni...

Németországban ezen időben kezdett a kereskedelem és ipar föllendülni. A pénzkészlet nem volt elegendő a mindjobban kifejlődő forgalomnak. Wolfsohn tehát B...-ben pénzváltó-intézet létesítését tervezte. Gazdag tőkepenzeseket nyert meg ezen — akkor még egészen új — eszmének, részvénytársaságot alapított és előterjesztette a kormánynak terveit. A kormány örömmel adta jóváhagyását és csak azt kötötte ki feltételül, hogy az alapítandó intézménynél egy állami hivatalnok mint ellenőr szerepeljen, kinek megválasztása azonban már a vezérigazgatóság kimondott joga.

Firegg államtitkár volt a vallás- és közoktatásügyi minisztérium előadója. Az ő hatáskörébe tartozott — többek között — a zsidó ügyek elintézése is. Főlebbvalóinak feltétlenül bizalmát bírta, javaslatai és előterjesztései nagyobbra eplyerték a miniszter jóváhagyását. Firegg vallási ügyekben ezideig az orthodox zsidókat pártfogolta. Hozzá ment Wolfsohn:

— Államtikár ur, Ön csak nemrég ajánlotta nekem, hogy a hitközségi elnökségről lemondjak. Én, valamint társaim is, a hitközség nem nagy előnyére, követtük tanácsát.

— Kérem, Wolfsohn ur, kiméljen meg engem vallási vitatkozásaitól. Örüljünk, hogy az ügy békés elintézését nyert.

— Nem is éppen ez az, ami engem ide vezetett. Ön bizonyára tudja, hogy pénzváltó-intézetet akarunk alapítani, és hogy egy kormányhivatalnokot kell ellenőrnök alkalmaznunk.

— Van tudomásom róla. Önök bizonyára a pénzügyi szakaszról fognak valakit alkalmazni.

— Mindenesetre, ez volna a legtermészetesebb. A pénzügyminiszter ur ő kegyelmessége azonban nem akarja, hogy minisztériumának egyetlen hivatalnokára is az érdekesség gyanujának legkisebb árnyéka essék. Ezért engedtem meg magamnak, hogy ezt a jól jövedelmező és kevés fáradsággal járó hivatalt Önnek ajánljam fel Államtikár ur. Ez a hivatal csak oly kevéssé veszi majd igénybe, hogy jelenlegi hivatalában is akadálytalanul megmaradhat.

— Ajánlata meglepő reám nézve; sőt mondhatom, boldoggá tesz általa. Én Önnek örökké hálás leszek...

— Még nem nyertem el ugyan a vezérigazgatóság beleegyezését, de azért nem kételkedem benne, hogy tár-

saim feltétlenül beleegyeznek. Államtikár Ur személyében.

— Köszönöm, igen köszönöm Önnek Wolfsohn Ur. Kérem, adjon nekem mielőbb alkalmat, hogy hálámat bebizonyítsam. Nem akart Ön előbb a zsidó hitközség ügyeiről beszélni?

— Ah, azokról szívesebben nem beszélek, mert fölötte szomorúak. Azok évtizedekre el vannak rontva. A jelenlegi előljáróság csupa olyan emberekből áll, kik a jelen eszmének félszázaddal mögötte vannak és jelenleg olyan rabbit is választottak, ki teljesen szellemük szerint fog működni.

— De Wolfsohn Ur, hiszen az ujonnan megválasztott rabbi bizonyítványai éppen előttem vannak. Ez a férfiú az összes követelményeknek megfelel!

— Az mind lehetséges, csakhogy ő orthodox-párti. Lásssa, Államtikár Ur, magas kormányunk azon fázadzik, hogy a zsidók teljes polgári és politikai jogokat élvezzenek. Mit ér azonban ez, társadalmi egyenjogúság nélkül? A zsidók maguk gátolják az utóbbit: elkülönítik magukat keresztény polgártársaiktól. Nekünk tehát olyan rabbi kell, ki a visszamaradottakat a haladás útjára terelje, hogy azok a neveléses étkezési törvények végre eltűnjenek, hogy zsidók és keresztények egymással összeházasonjjanak, s így minden válaszfal eltűnjék. Ilyen rabbinust hívtam volna én meg, ha elnök maradhattam volna.

— Eszméi, Wolfsohn Ur, igen figyelemre méltók; én előterjesztést teszek a miniszternek, még mielőtt a rabbi-választást jóváhagyja.

Részrehajlás

Már éppen készülődtek az ujonnan megválasztott rabbi fogadtatására, midőn kormányhatározat érkezett, mely a rabbiválasztást nem hagyja jóvá. Beszerzett adatok szerint — mondja az elutasító végzés — a megválasztott az úgynevezett orthodox-párthoz tartozik, mely az új-kor eszmének ellentáll és ezzel a zsidóknak tervbevett teljes egyenjogúsítását gátolja. A végzés továbbiakban ajánlja az előljáróságnak egy újabb választás megajtését s egy olyan rabbi megválasztását, ki a zsidó étkezési, házassági és a szombati törvényeket nem nyilvánítja többé kötelezőnek, hanem mindezeket, a fennálló államtörvények szerint módosítani késznek nyilatkozik.

Az előljáróság azonnal válaszolt. Válaszfeliratában kifejtette, hogy a zsidó vallás törvényei semmiesetre sem ellenkeznek az államtörvényekkel; hogy az étkezési, a házassági és a szombati törvények az egyenjogúsítást legkevésbé sem gátolják, és hogy az egyenjogúsításról szívesebben lemondanak, semhogy a leirat szempontjainak megfelelő rabbit válasszanak, ami a zsidóságnak hitétől való teljes elpártolását eredményezné.

Erre a renitens határozatra, a minisztérium leirata sem késétt sokáig. A választmányt, mely vonakodott a kormány rendelkezéseit teljesíteni, hivatalvesztettnek jelentette ki, egyben pedig új választást rendelt el. A kormány erőszakos eljárása a legnagyobb elkeseredést szülte és a feloszlalt választmány ismét egyhangulag meglelt választva.

Egyidejűleg küldöttség járult a vallásügyi miniszter elé, hogy szóbeli előterjesztést tegyen. A küldöttséget Firegg államtitkár fogadta, s tudomására adta a küldöttségnek, hogy a kegyelmes úr jelenleg sok fontos ügyvel van elfoglalva és hogy nyolc nap múlva hajlandó őket fogadni.

Közben Firegg fölszólította jóakaróját Wolfsohnt, hogy juttasson a miniszter kezeihez egy emlékiratot, melyben kilegyenek fejtvé azok az okok, melyek egy reform-rabbi meghívását a hitközségben szükségessé teszik.

(Folyt. köv.)

x A MULT ÉS JÖVŐ IX-IX SZENTFÖLDI TÁRSASUTAZÁSA dr. Patai József vezetése alatt. Talán még sohasem volt olyan nagy érdeklődés a palesztinai utazás iránt, mint most, amikor nemesak a biblia bölcsőjéhez, a régi történeti emlékekhez záradokolnak, hanem gazdasági kapcsolatokat is keresnek Palesztinában. 1934. március 20-án indul a „Mult és Jövő“ IX-ik szentföldi társasutazása a Cosulich-Italia „Vulcania“ óriás motorhajóján, mely megvárja a szentföldi utasokat peszach utániig, akiknek pedig módjában van még tovább maradni, esetleg Egyiptomba is ellátogatni, visszatérhet április közepén a „Róma“ óriás motorhajón. A program gazdagsága dacára a részvételi díj igen mérsékeltlen van megállapítva. A nagy érdeklődésre való tekintettel ajánlatos minél előbb jelentkezni a „Mult és Jövő“ kiadóhivatalánál (Bpest, V., Vadász u. 11. Telefon: 199-55), ahol prospektus kapható.

— HALÁLESET. Schmidl Samu a néki orth. hitközség többiben volt elnöke, oszlopos tagja, tragikus körülmények között elhunyt. Halálával nagy veszteség érte a hitközséget és családját. Vele egy régi alapító tagja dőlt ki a hitközségnek. Közszeretében állott Vácon, hol jelentős szerepet vitt a közéletben is. Hosszú éveken keresztül városatyja volt, továbbá a kereskedők egyesületének alnöke. Nagy részvét mellett temették. Főt. Silberstein Dávid főrabbi bucsúztatta. Az idő rövidsége miatt másnap az elhunyt házában Meisels Herman rabbi óriási tömeg előtt tartott megható beszédet. — הנעביה

— NÉGY BŰNVÁDI FELJELENTÉS EGY HAMIS „GET“ MIATT. Szinte hihetetlen esetet jelent egy szlovénközi lap Erdélyből. Egy ottani város orth. rabbiságánál megjelent egy férfi és nő, hogy egybekelésüket bejelenték. A nő felmutatott egy másik orth. rabbiságtól kiállított válólevelet. Az okiratok rendben lévén, az egybekelés meg is történt. Nemsokára rá megjelenik az előbbi főrabbinál egy úr, aki közli vele, hogy felesége, akitől még nem vált el, az ismét férjhez ment a főrabbi asszisztenciája mellett. A megdöbbenő eset kivizsgálására megindult a nyomozás s akkor a következő derült ki: Az asszony a rabbinál megjelent egy férfivel, akit férjének mutatott be, holott ez fivére volt. A rabbiság tehát fivérétől választotta el. A megdöbbenő eset következménye négy büntető feljelentés lehet, mégpedig: az előbbi rabbiság ellen, mert egy el nem választott nőt újra férjhez adott, az utóbbi rabbiság ellen, mert a férj tudta nélkül kiadott hamis válólevelet, a nő ellen poligamia miatt, az asszony fivére ellen pedig hamis tanúzás miatt.

**Legolcsóbb,
legízletesebb
orth. כשר
házikoszt**

**Wesselényi-utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)**

**Weisz
Mendel
éttermében.**

Négyfogásos menü:

Leves, hús, főzelék, tészta P 1'30

Halfélék minden időben, 50-60 fill.

**VII. Wesselényi u. 18
(Kazinczy u. sarok)
Cimre ügyelni!**

x TÁRSASUTAZÁS A SZENTFÖLDRE. Engel Salamon szentföldi társasutazása a Cosulich-Italia „Martha-Washington“ és „Conte di Savoia“ 50 000 tonnás csodahajóján 1934. február 12-től március 8-ig 4 napi tartózkodással Egyiptomban. Purim ünnep a Conte di Savoian. A részvételi díj Budapesttől Budapestig 666 pengő és 8 angol font. Az utazás résztvevőinek alkalmuk nyílik a csodás Martha Washington óriási oceángözzsel a haifai új kikötőbe jutni és teljes hét napot a Szentföldön tölteni. Megtekintik Haifát, Tibériast, Jeruzsálemet és Tel-Avivot, ahonnan folytatják az utat Egyiptomba az Italia hajó-társaság 50.000 tonnás csodahajóján, a „Conte di Savoia“-n, mely közel másfél ezer lyi hosszú, mint Budapest a parlament épülete és tizenegy emelet magas. Aki üzletileg óhajítja a 7 napot a Szentföldön eltölteni és csupán a vasuton és hajón tart a társasággal, annak a 8 fontot nem kell fizetnie. A hajó- és vasuti jegyek 3 havi érvényel bírnak és bármely luxusgyorsgözzsre és gyorsvonatra érvényesek. A kabinhelyek beosztása a jelentkezés sorrendjében történik. Részletes prospektust a „Lloyd Triestini“ magyarországi irodájánál: Thököly út 2, és az utazás rendezőjénél Engel Salamonnál VII., Péterffy Sándor ucca 27. (Telefon 38-1-48) alatt kapható. Jelentkezni január 15-ig lehet.

— A ROMÁNIAI PARLAMENTI VÁLASZTÁSOK nem hoztak elegendő szavazatot az önálló listával induló zsidó pártnak és így tehát a zsidó pártnak a bukaresti parlamentben most képviselője nem lesz, szemben a mult ciklussal, amikor 4 zsidó képviselő volt. 40.000 szavazatot kapott a párt, a szükséges számhoz 8000 szavazat hiányzott. Mivelhogy a kormány le akar törni minden szélsőséges irányzatot, az erdélyi orthodox iroda is olyan irányban fordult a községekhez, hogy a kormány jelöltjeire szavazzanak. Ilyen értelemben külön megjelent egy felhívás, melyet több neves főrabbi (a nagykárolyi, magyarlóposi, székelyhidi, tasnádi, érmihályfalvai, nagybányai) aláírt, amelyben rámutatnak arra, hogy a kormány a hitlerizmust elfojtotta.

— ORTH. LEÁNYEGYESÜLETI ÉLET. Debrecenből jelentik: „Blau Eva, aki most végezte a „Bész Jákob“ hitoktatói tanfolyamot, az elmúlt hetekben rokonai látogatására Debrecenben időzött. Az orth. leányegylet felkérésére hetenként egy-egy előadást tartott a zsidó történelem és a vallásos élet problémáiról. A leányok állandóan nagy érdeklődéssel hallgatták a nagy tudásra valló, gyönyörű előadásokat, melyek igen üdvös hatással voltak a zsidó tudás és vallásos érzés erősítésére.“

— **EGYESÜLETI HIREK.** A *soproni* orth. „Mirjam“ leányegylet választása: Friedmann Irma elnök, Koppel Trudi alelnök, Raab Róza titkár, Nussbaum Mancsi pénztáros, Weinberger Irma ellenőr, Hecht Ella háznagy. — A *tóbi* T. B. megalakult a köv. tiszttakkal: Herczog Henrik elnök, Mihály Leó alelnök, Breuer Dávid pénztáros, Weisz György jegyző, Goldberger D. és Singer I. gabek, Kuttner J. ellenőr, Neumann Gy. könyvtáros, Wiener J. háznagy. — A *jánosházi* T. B. új tiszttakara: Singer Emil elnök, Kasztl Andor alelnök, Könyg Ottó pénztáros, Deutsch József ellenőr, Steiner Andor gondnok, Koppel Márton jegyző. — A *makói* T. B. választásai: Paskesz Lázár elnök, Gombó Kálmán ügyv. alelnök, Strausz Sámuel alelnök, Strausz Mór titkár és főpénztáros, Feig Ferenc, Paskesz Izsó gondnokok, Weinberger J. II. pénztárnok, Lichtmann H. ellenőr, Reichard Jenő háznagy. T. b. tagok: Moskovits Károly, Paskesz Fülöp, Farkas Áron. — A *poszonyi* jesiva magidusz-egylet vezetői: Löwy I. (Pelsőc), Mermelstein J. (Szombathely), Reich B. (Trnava). A charifusz-egyleti gabek: Ehrentreu I. (Sobotist), Steiner B. (Poszony), Schwarcz S. I. (Bpest). — A *hadházi* T. B. új tiszttakara: Horovitz Márton elnök, Grünstein Ernő titkár, Hofmann H. gondnok, Lindenfeld L. ellenőr, Grünfeld E. pénztáros.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P)

Klein Böske, Klein Márkus saschevra elnök leánya Budapesten f. hó 24-én tartotta egybekelési ünnepélyét *Friedmann Lászlóval* Nagyváradról.

Adler Anny és *Stern Jónás* Budapesten f. hó 27-én házasságot kötöttek.

Wertheimer Klárát, Wertheimer Jakab leányát Makóról, eljegyezte *Katz Béla*, Katz Jakab nagykeresek fia, Pozsony *Eisenberg Eszter* Debrecen és *Freund Sándor* Nyiregyháza-Miskolc, f. hó 19-én házasságot kötöttek.

Riesel Margitka Nyiracsád, *Spitzer Adolf* Debrecen, jegyesek.

Kaufmann Vilma Budapest és *Goldstein Péter* droguista Kisvárdán, jegyesek.

Bernfeld Eszter Topolcány, *Stern Miksa* Stupava, jegyesek. (A galantai „Chavúras Talmidim“ szivélyes mazelotvot kíván.)

Neuhauser Ilonkát Győr, eljegyezte *Susitzky Ottó* Bana.

Spillinger Rózsikát Szendrő, eljegyezte *Indig Márkus*, Miskolc.

Friedmann Rózsika urleányt Nyiregyháza-ról eljegyezte *Gottdiener Géza*, Hajdúnánás.

Gottdiener Géza diszelnökünknek eljegyzéséhez szivélyesen gratulálunk.

Tiferess Bachurim, Hajdúnánás.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levéltételegekben is. Jellegű levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

MEGBIZHATÓ, 20 éves, agilis órásség szerény igényekkel elhelyezkedne. „Volt bócher“ jelige.

PÁSZKAGÉP, használt jó karban, teljes felszereléssel olcsó áron eladó. Citrom Soma, Sajószentpéter.

„**EGY GONDOLAT**“ jeligének levele van a kiadóban.

TALÁLTAM egy pár tefilint és egy széfert. Igazolt tulajdonosa átveheti: Király u. 32. hordó és borkereskedésben.

JÓ CSALÁDBÓL való 27 éves szolid fiatalember, volt talmudista, nőül venne 20—26 éves szigoruan orth. szellemben háziasszony nevelt ügyes leányt. „Takarékos“ jeligére a kiadóba.

BENŐSÜLHET 30 év körüli férfiszabó, szép, ügyes leány férfiruha üzletébe. Hozománya 3000 pengő értéket képvisel. „Biztos egzisztencia“ jelige.

ÚJ ORTH. VENDÉGLŐ BÉKÉSCSABÁN, Andrássy út 17. Izletes, olcsó házikoszt. Meleg ételek egész nap. Rebenwurzli-féle felvágottak. Jakobovics.

VESZÉK jó állapotban levő Jajre deót, első részt, vagy mindkét részt. Landau Simon, Szeged, Báro Jósika u. 21.

GLATT KÓSER libaszír, kg.-ként 2.50 pengőért eladó. „Szavatolt“ jeligére Pásztó, poste-restante.

INTELLIGENTER, charaktervoller junger Mann, ehemaliger Bocher, aus hervorragender Familie, seit längerer Zeit bei einem Unternehmen angestellt, sucht Heirat mit Mitgift, oder Einheirat. Chiffre: „Jüdisch und weltlich“.

UNGVÁRON orth. kóser étkezde és turógyár: Spira Mór, Uzhorod, Vasút-u.

HAZASSÁGOKAT csakis jobb körökben diszkrétén közvetít a régi makói gaon fia: Kornfeld A. Dávid. Bpest, Kazinczy utca 35. (Válaszbélyeg.)

IDŐSEBB UR orthodox háztartásához megbízható nő jelentkezhet: Izabella utca 85. I. 10.

23 ÉVES bal-batis családból való szolid, fiatalember, volt bócher vagyok, nőül vennék hozzámillió csinos fiatal, szigoruan orth. szellemben nevelkedett leányt, ki hajlandó volna velem Palesztinába menni. Hozomány 4—6000 pengő. „Erecz Jiszroél“ jelige.

KERESEK ötven tagból álló orth. hitközségben levő metszői állásomra hitközségi hozzájárulással oly kellemes hangú bócher joré somajmot, aki leányomat feleségül venné. „Talmid-chochom“ jelige.

HÁZIASNEVELÉSÜ, amellelt iskolázott urileány negyvenezer pengő hozománnyal férjhezmenne szombattartó fiatalemberhez. Bővebbet: NAGY JENÓNÉL, Rákóczi út 57/b.

FŐZNI TUDÓ mindenes azonnali felvételre orth. házba kerestetik. Cím: Kövesi Ignác, Rombach u. 16. (Üzlet)

UTAZÓI, ügynöki állást vállal, fűszer- és rövidárúban jól bevezetett egyén. „Szorgalmas s nagy ismeretség“.

Használt perzsa és mindenfajta szőnyegek
alkalmi vételekből, rendkívül olcsón eladók.
Vogel László, Dob-utca 30
TELEFON: 44—3—17.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII. Bethlen utca 33.

POLLÁK SAROLTA KOZMETIKAI INTÉZETE
ANDRÁSSY UT 32. SZÁM I. EMELET.

Legmodernebb módszerek: ráncok, pattanások, nyitott porusok kikézelésére **Hajszálok**, szemölcsök, szeplők kiirtása villannyal. **Helyisoványítás. Fagykezelések. Quarz. Miracle hajeltávolító-szer szétküldése utasítással. — Miracle szépségápoló szerek.**
KÉRJEN PROSPEKTUST! **DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁS!**

דברו אל כל עדת ישראל לאמר ויקחו להם

מאננה צינאריוע של פסח

Minden zsidó háziasszony a kávéhoz csakis cikóridát használjon, amely két orth. rabbiság hechsereivel van ellátva. Gyárja:

FODOR JAKAB ÉS TSA,
BUDAPEST, X. MAGLÓDI-UT 17.
Kapható minden fűszerüzletben.

„**MANNA**”